

Naam van het rijksmonument

-

Omschrijving

Terrein waarin overblijfselen van een castellum. Datering: Romeinse Tijd (ca 40 na Chr. - ca 250 na Chr.)

**Rijksdienst voor het
Cultureel Erfgoed**

Ministerie van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap

Datum

21-01-2021

Zaaknummer

4935560100

Betreft

Besluit tot wijziging van het
rijksmonumentenregister

Monumentnummer(s)

46140

Situatie op de kaart

- rijksmonument
- kadastrale grens
- voorlopig kadastrale grens
- A 00000** perceelnummer

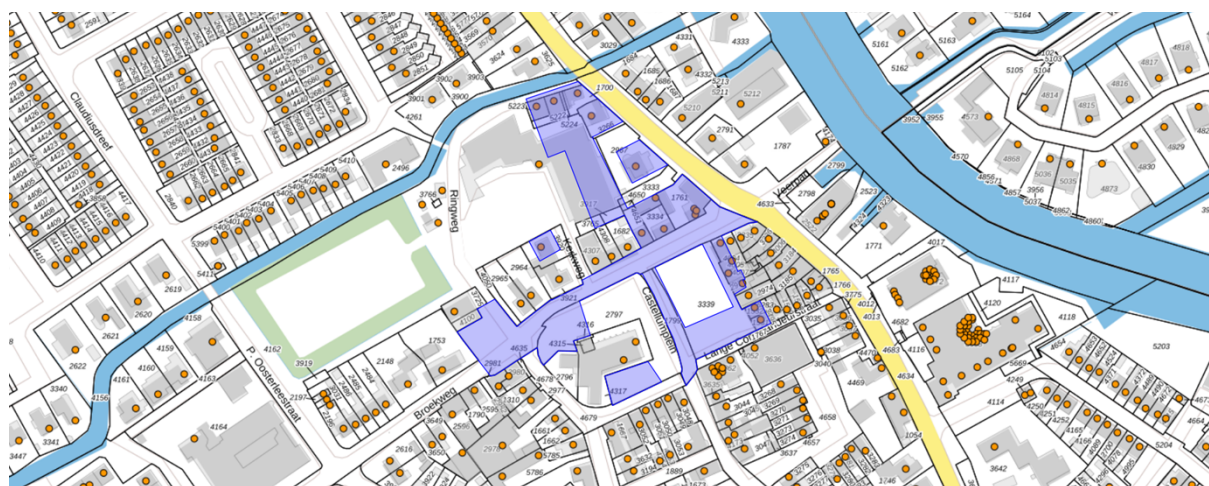
**Rijksdienst voor het
Cultureel Erfgoed**
Ministerie van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap

Datum
21-01-2021

Zaaknummer
4935560100

Betreft
Besluit tot wijziging van het
rijksmonumentenregister

Monumentnummer(s)
46140

Motivering

Aanleiding

In het nominatieproces van de Romeinse Limes tot werelderfgoed is naar voren gekomen dat aanvullende bescherming nodig is. De grens van het Romeinse rijk strekte zich uit van Noord-Engeland, langs de Rijn en Donau via het Midden-Oosten en Noord-Afrika naar Marokko. In de geschiedenis van Europa was het een periode die op veel terreinen zijn sporen na heeft gelaten (architectuur, krijgsgeschiedenis, filosofie, kunst etc.). In Nederland bevindt zich een deel van de Nedergermaanse Limes die zich langs de Rijn van Remagen tot Katwijk uitstrekt. Onderdelen van het militaire verdedigingssysteem langs of in relatie met de Rijn zijn geselecteerd en worden voorzien van een adequate bescherming. Zowel castella met bijbehorende nederzettingen, wachttorens, de Limesweg, als ook een steen- en pottenbakkerij, tempel, aquaduct en het Kanaal van Corbulo maken deel uit van dit netwerk dat aan de basis stond van een veel breder spectrum van activiteiten.

Grondslag

In mijn Beleidsregel aanwijzing rijksmonumenten en wijziging rijksmonumentenregister Erfgoedwet (hierna: de Beleidsregel) heb ik vastgelegd in welke gevallen ik het rijksmonumentenregister kan wijzigen. Wijziging is onder meer aan de orde als de identificatie van een rijksmonument niet goed mogelijk is doordat het register onvoldoende, onjuiste of tegenstrijdige gegevens bevat. Dit is geregeld in artikel 6, eerste lid, van de beleidsregel. De identificatie van een rijksmonument is voldoende als duidelijk is waar het rijksmonument zich bevindt en uit welke onroerende zaken het bestaat.

Wijziging

Dit onderdeel van de Romeinse Limes is al beschermd als rijksmonument. De gegevens in het register heb ik met dit besluit verder verfijnd met een bijbescherming. Basis hiervoor is het aanwijzingsprogramma "Romeinse Limes", vastgesteld op 2 juni 2020.

Onder het centrum van Valkenburg bevinden zich de resten van het castellum Praetorium Agrippinae (40 – midden 3^e eeuw). In de twintigste eeuw hebben hier opgravingen plaats gevonden waarbij resten van diverse opeenvolgende castella zijn gevonden. Het is een van de best bewaarde en onderzochte castella in dit deel van de limes. De indeling van het castellum is typerend voor het 'Delta' type: in plaats van de gebruikelijke driedeling praetentura-latera praetorii-retentura, waren de castella in Nederland smaller en bestonden uit twee delen, de prae- en retentura.

Sinds 14 juli 1982 zijn de meeste resten, die niet zijn opgegraven, als rijksmonument aangewezen. Om verschillende redenen zijn enkele kleine stukjes destijds niet beschermd. Dit geldt ook voor het bij te beschermen gedeelte, de Broekweg, die het castellum van zuidwest naar noordoost doorsnijdt. Weliswaar zijn deze resten aangetast door de aanleg van de weg en kabels en leidingen, maar er zijn voldoende redenen om aan te nemen dat de informatiewaarde nog steeds hoog is. Bovendien betekent deze bijbescherming een belangrijke informatiebron die een dwarsdoorsnede vormt van het castellum, inclusief binnenbouw en verdedigingswerken.

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Datum

21-01-2021

Zaaknummer

4935560100

Betreft

Besluit tot wijziging van het rijksmonumentenregister

Monumentnummer(s)

46140

Waardering van de vindplaats

Het monument is beoordeeld op basis van de waarderingssystematiek zoals hieronder weergegeven in de tabel. Let wel het betreft hier uitsluitend een waardering van de bijbescherming.

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap

Datum

21-01-2021

Zaaknummer

4935560100

Betreft

Besluit tot wijziging van het
rijksmonumentenregister

Monumentnummer(s)

46140

Waarden	Criteria	Scores		
		Hoog	Midden	Laag
Beleving	Schoonheid	nvt		
	Herinneringswaarde	ja		
Fysieke kwaliteit	Gaafheid	3		
	Conservering	3		
Inhoudelijke kwaliteit	Zeldzaamheid		2	
	Informatiewaarde	3		
	Ensemblewaarde	3		
	Representativiteit	2		

Beleving

De archeologische resten in Valkenburg zijn niet zichtbaar aan het maaiveld. Alleen de hoogteverschillen herinneren aan de Romeinse geschiedenis. De contouren van het castellum evenals een poortgebouw zijn in het plaveisel zichtbaar gemaakt, terwijl een kunstwerk herinnert aan het Romeinse verleden. Aangezien het recente toevoegingen betreft, is het criterium 'Schoonheid' niet van toepassing. Voor wat betreft de 'Herinneringswaarde' kan gerefereerd worden aan deze kunstwerken en het gegeven dat Pretorium Agrippinae op de Peutingerkaart staan vermeld waarbij onduidelijk is of hiermee het castellum of de vicus wordt bedoeld. Deze waarde is echter van secundair belang ten opzichte van de overige kwaliteiten.

Fysieke kwaliteit

De bijbescherming scoort hoog op gaafheid ondanks de beperkte aantastingen door de aanleg van het riool. De relatief ondiepe verstoringen als gevolg van kabels en leidingen hebben, gezien de diepteligging van het Romeinse niveau naar verwachting weinig schade veroorzaakt. De conservering is gezien de opgravingsresultaten (goede conservering van organische resten) hoog.

Inhoudelijke kwaliteit

De gaafheid en conserveringssituatie van een voor dit deel van de limes zeldzaam goed geconserveerd castellum rechtvaardigt de status van rijksmonument. Deze bijbescherming maakt onderdeel uit van het castellum. De zeldzaamheid is gemiddeld aangezien er diverse castella langs de limes bekend zijn. De informatiewaarde is hoog vanwege de uitmuntende conserveringsomstandigheden. De ensemble waarde in relatie met de andere

castella en overige infrastructuur langs de limes is hoog. De representativiteit is gemiddeld aangezien deze in vergelijking met de overige castella niet uitzonderlijk is.

Motivatie begrenzing

De begrenzing wordt bepaald door het areaal dat nog niet is opgegraven en de reeds beschermde delen. De begrenzing valt samen met een deel van het kadastrale perceel waarbinnen de Broekweg ligt.

Overwegingen

Met de registratie van het rijksmonument zoals hierboven vastgesteld, verbeter ik de gegevens in het rijksmonumentenregister, zodat de identificatie van het rijksmonument voldoende is geborgd.

De inschrijving van de kadastrale percelen volgt de omschrijving van het rijksmonument; een perceel wordt ingeschreven als zich daarop een in de omschrijving genoemd rijksmonument of een deel daarvan bevindt. De omvang van de bescherming is vastgelegd met een geografische contour weergegeven op kaart. Delen van ingeschreven percelen die buiten de contour vallen, behoren niet tot het rijksmonument.

Conclusie

Gelet op het voorgaande concludeer ik dat de wijziging van het rijksmonumentenregister gerechtvaardigd is.

Het document 'Vrijstelling vergunningplicht' maakt deel uit van dit besluit.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed,

mr. Nicole Heukelom
hoofd Juridische Zaken

**Rijksdienst voor het
Cultureel Erfgoed**
Ministerie van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap

Datum
21-01-2021

Zaaknummer
4935560100

Betreft
Besluit tot wijziging van het
rijksmonumentenregister

Monumentnummer(s)
46140

Heeft u bezwaar?

Mocht u bezwaar hebben tegen dit besluit dan kunt u binnen zes weken na de dag waarop dit besluit u is toegezonden, een bezwaarschrift indienen. U richt dit schriftelijke bezwaar aan de minister van OCW en stuurt het onder vermelding van "Bezwaar" ter attentie van DUO, Postbus 30205, 2500 GE in Den Haag. Meer informatie over het maken van bezwaar vindt u op <https://www.duo.nl/zakelijk/oneens-met-duo/bezwaar-maken.jsp>.

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Ministerie van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap

Datum

21-01-2021

Zaaknummer

4935560100

Betreft

Besluit tot wijziging van het
rijksmonumentenregister

Monumentnummer(s)

46140

Bijlagen

- Vrijstelling vergunningplicht
- Aanbevelingen voor goed beheer

Vrijstelling vergunningplicht

Valkenburg-Centrum, Katwijk

Artikel 11 van de Monumentenwet 1988 stelt dat voor alle werkzaamheden die het monument verstoren of wijzigen een vergunning nodig is. Artikel 11 luidt:

1. Het is verboden een beschermd monument te beschadigen of te vernielen;
2. Het is verboden zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning:
 - a. een beschermd archeologisch monument af te breken, te verstoren, te verplaatsen of in enig opzicht te wijzigen;
 - b. een beschermd archeologisch monument te herstellen, te gebruiken of te laten gebruiken op een wijze, waardoor het wordt ontsierd of in gevaar gebracht.

Op grond van het overgangsrecht, artikel 9.1. van de Erfgoedwet, blijft artikel 11 van de Monumentenwet 1988 van toepassing.

Een strikte interpretatie van artikel 11 zou er toe leiden dat het gebruik van het beschermde terrein vergaand wordt beperkt. Veel (minimaal) grond-verstorende activiteiten zouden aan een vergunningvereiste worden gebonden. Oppervlakkige bodemingrepen leiden echter niet altijd tot een verstoring van het beschermde bodemarchief. In voorkomende gevallen kan een vrijstelling van vergunningplicht worden verleend voor grondwerkzaamheden tot een bepaalde diepte onder het maaiveld. Dit is bevestigd door de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State in de uitspraak van 2 juli 2014, zaaknummer 201306923/1/A2. Het opnemen van een vrijstellingsdiepte wordt opgevat als een nadere omschrijving van de omvang van de bescherming die met het aanwijzingsbesluit wordt beoogd.

Voor het onderhavige monument is het in afwijking van artikel 11 van de Monumentenwet toegestaan om zonder vergunning de volgende grondwerkzaamheden uit te voeren:

- I sonderingen en grondboringen tot een maximale diameter van **10** cm;
- II bodemverstorende ingrepen tot een diepte van **30** cm onder het maaiveld.

Dit geldt uitsluitend voor de kadastrale percelen van deze bijbescherming. De verstoringsvrije diepte bij het bestaande monument kan afwijken.

Vergunningplichtig

Onderstaande ingrepen zijn op grond van artikel 11 van de Monumentenwet 1988 altijd vergunningplichtig:

1. bodemverstorende ingrepen die verder gaan dan de vrijstelling onder II;
2. overige ingrepen, ook als deze de bodem niet of minder diep verstoren:
 - het ophogen, verlagen of egaliseren van het terrein;
 - bouw-, sloop- of graafwerkzaamheden waarvoor een omgevingsvergunning of ontgrondingenvergunning vereist is;
 - het aanbrengen van verhardingen in de openbare ruimte;
 - het wijzigen van het grondwaterpeil;
 - het aanplanten en verwijderen van (diepwortelende) bomen en struiken.

Een aanvraag voor een monumentenvergunning wordt ingediend bij burgemeester en wethouders van de gemeente waarin het monument is gelegen. De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) beslist namens de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over de aanvraag.

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap

Datum
21-01-2021

Zaaknummer
4935560100

Betreft
Besluit tot wijziging van het
rijksmonumentenregister

Monumentnummer(s)
46140

In geval van twijfel is het raadzaam contact op te nemen met de RCE. Aanbevolen wordt om in ieder geval vóór het indienen van een vergunningaanvraag overleg te voeren met de RCE over de voorgenomen werkzaamheden. Vooroverleg kan leiden tot een snellere afhandeling van een aanvraag.

**Rijksdienst voor het
Cultureel Erfgoed**
Ministerie van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap

Datum
21-01-2021

Zaaknummer
4935560100

Betreft
Besluit tot wijziging van het
rijksmonumentenregister

Monumentnummer(s)
46140

Aanbevelingen voor goed beheer

Valkenburg-Centrum, Katwijk

Het vigerende Bestemmingsplan Valkenburg Dorp (2012) is van toepassing (onherroepelijk 29-11-2012) (verkeer, groen, verblijfsgebied en dubbelbestemming archeologie)

Om recht te doen aan de waarden van het monument verdient het aanbeveling:

- om het normale onderhoud aan het wegdek te laten uitvoeren zolang de daarmee samenhangende grondwerkzaamheden niet dieper reiken dan 30 cm onder het maaiveld;
- ingrepen die dieper reiken dan maximaal **30 cm** beneden het huidige maaiveld moeten worden voorkomen. In voorkomende gevallen dient contact op genomen te worden met de RCE vanwege de grote variatie in diepte van de recente verstoringen.

N.B. Het is van belang dat het bovenstaande ter kennis wordt gebracht van degenen die het monument beheren.

**Rijksdienst voor het
Cultureel Erfgoed**
Ministerie van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap

Datum
21-01-2021

Zaaknummer
4935560100

Betreft
Besluit tot wijziging van het
rijksmonumentenregister

Monumentnummer(s)
46140